Pályaorientációról szülőknek és pedagógusoknak

5. rész: Még mindig a képességekről…

avagy vesztett-e valamit Johann, amikor kiderült, hogy nem tud számolni?

A válasz egyértelmű, sem ő, sem a gazdája nem lett vesztes. Miért is? Mert egy sokkal fontosabb képessége igazolódott! Sőt egy képesség csoportja! A megbízhatósága, a figyelme, az intelligenciája, a fegyelmezettsége. A munkaadók számára éppen ezek és a hasonló képességek fontosak minden szakterület minden képzettségi szintjén. Ezeket a képességeket nevezik a foglalkoztatási szakemberek szociális kompetenciának. Ezért a szakszerű pályaorientációs munkában először ezek alapját keressük a tanulók személyiségében. Vagyis jó tulajdonságokat.

Ezért minden számítógéppel támogatott személyre szóló pályaorientációs tanácsadás, foglalkozássorozat egy jó tulajdonság teszttel kezdődik. Ebben csak jó tulajdonságok szerepelnek, amiket olyan módszerrel rangsorol a tanuló, hogy nem tudja befolyásolni az eredményt. A rangsor ismerete az első támpont a tanácsadó számára.

A számítógépes tanácsadást segítő programokban használt jó tulajdonság teszteknek van papírváltozata is. Ez otthon is kitölthető**.** Itt bemutatjuk az alapváltozatot. Az ebben használt fogalmak nem igényelnek értelmezést, ezért használható szakember nélkül is. (Az erélyes kifejezés azért figyelmet igényel! Sok fiatal nem ismeri a helyes jelentést.)

Lássunk egy bevezető, otthon is kipróbálható jó tulajdonság tesztet!

A kitöltéskor haladjunk celláról cellára a táblázatban, vízszintesen vagy függőlegesen. Húzzuk alá a cellában szereplő két tulajdonság közül a ránk jellemzőbbet. Ha egyet alá húztunk, azt a gyűjtőtáblázatban a tulajdonság sorában jelöljük x-el. Egy oszlopba csak egy jel kerülhet. Ha figyelmesen dolgoztunk, akkor összesen 45 jel kerül a 90 cellás gyűjtőtáblázatba. Számoljuk meg! Ha következetesek voltunk kevés „holtverseny" alakul ki a tulajdonságok között. Mivel minden jó tulajdonság minden másikkal össze lesz hasonlítva, a verseny abszolút igazságos!

Szorgalmas erélyes	**Türelmes megfontolt**	**Együttérző kiegyensúlyozott**
Türelmes megbízható	**Erélyes megbízható**	**Türelmes együttműködő**
Együttérző együttműködő	**Szorgalmas kiegyensúlyozott**	**Vidám megfontolt**
Vidám kiegyensúlyozott	**Vidám együttműködő**	**Megbízható őszinte**
Szorgalmas megfontolt	**Együttérző megfontolt**	**Szorgalmas együttérző**
Őszinte türelmes	**Türelmes kiegyensúlyozott**	**Megfontolt erélyes**
Együttérző vidám	**Őszinte szorgalmas**	**Türelmes vidám**
Kiegyensúlyozott együttműködő	**Erélyes együttműködő**	**Megbízható kiegyensúlyozott**
Szorgalmas türelmes	**Megbízható megfontolt**	**Együttműködő őszinte**
Türelmes erélyes	**Együttérző türelmes**	**Együttérző erélyes**
Együttérző megbízható	**Vidám őszinte**	**Szorgalmas megbízható**
Vidám szorgalmas	**Kiegyensúlyozott erélyes**	**Megfontolt kiegyensúlyozott**
Őszinte kiegyensúlyozott	**Együttműködő szorgalmas**	**Megbízható együttműködő**

Megfontolt együttműködő	**Megbízható vidám**	**Őszinte megfontolt**
Együttérző őszinte	**Erélyes őszinte**	**Vidám erélyes**

Jó tulajdonságaim rangsora

	1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**
Szorgalmas									
Erélyes									
Megfontolt									
Türelmes									
Megbízható									
Őszinte									
Együttérző									
Együttműködő									
Vidám									
Kiegyensúlyozott									

Ebből a szakirányú diplomával rendelkező pályaorientációs tanár még többet lát, mint a jó tulajdonságok rangsora.

A táblázatot azért is mutatjuk be, mert ebből is kiderül, hogy **a pályaorientáció alapszemlélete nem tanulmányi eredmény központú, és sohasem azt keresi, mi nincs meg a tanuló képességei és más jellemzői között.**

A jó tulajdonságaink egyben maguk is képességek, és alapjai egy másik képességcsoportnak, amit a foglalkoztatási szakemberek szociális kompetenciáknak neveznek. Az álláspályázatok elbírálásánál általában az a tapasztalt, hogy szakmai ismeretekkel sokan rendelkeznek, de kimagasló szociális kompetenciákkal kevesen. A jó, vagy kiváló szakmai tanulmányi eredmény nem jár automatikusan átlag feletti emberi képességekkel, szociális kompetenciákkal.

Ami most jön az különösen fontos! Az olyan szakma tanulása során, mely követelményei és jellemzői nem egyeznek a tanuló személyiségjegeivel, gyorsan romlanak a jó tulajdonságok, és nem alakulnak ki az elvárt szociális kompetenciák, emberi képességek.

Az ilyen helyzet fokozza a lemorzsolódás veszélyt és képzettség megszerzése után azonnali, vagy gyors pályaelhagyáshoz vezet! Az új iskolarendszer 2020-tól biztosítja átjárást az iskolák és pályák között, azaz támogatja a váltást, de feltételekkel. Az nem cél, hogy valaki vakon kalandozzon az iskolák és képzések között. A jó iskolák pályaorientációs tanácsadáshoz kötik a váltást.